

Itsenäistymisvarojen korvaamiseen liittyvä menettely

Kaupunginhallitus 09.02.2026

121/00.04.01/2026

Valmistelija: hallintojohtaja Anni Hakala, etunimi.sukunimi(at)raisio.fi

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen (Varha) ja Varsinais-Suomen kuntajohtajien välisissä neuvotteluissa on sovittu seudullinen menettelytapa itsenäistymisvarojen suorittamiseksi. Neuvottelujen perusteella on laadittu sopimus suorittamattomiin itsenäistymisvaroihin liittyvien kustannusten jaosta ja menettelytavoista Varhan ja kaupungin välille. Lisäksi esitetään päätettäväksi menettelystä tilanteissa, joissa itsenäistymisvarojen kerryttämisvastuu on ollut yksin Raision kaupungilla.

Asian tausta

Lastensuojelulain (417/2007) 77 §:ssä säädetään itsenäistymisvaroista. Lainkohdan 1 momentin mukaan ”Kun lapsi tai nuori on sijoitettu kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena, 40 §:ssä tarkoitettua sijaishuoltoa tai jälkihuoltoa koskevien säännösten mukaisesti, hänen itsenäistymistään varten on kalenterikuukausittain varattava määrä, joka vastaa vähintään 40 prosenttia hänen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 14 §:ssä tarkoitetuista tuloistaan, korvauksistaan tai saamisistaan. Määrää laskettaessa ei lapsilisää kuitenkaan oteta huomioon.

Lastensuojelulain 77 §:n 3 momentin mukaan hyvinvointialueella on oikeus päättää itsenäistymisvarojen maksamisen ajankohdasta. Lähtökohtaisesti itsenäistymisvarat on annettava lapselle tai itsenäistymässä olevalle nuorelle jälkihuollon päättyessä taikka lapsen tai nuoren itsenäistymisen tukemiseen tai turvaamiseen liittyvästä erityisestä syystä viimeistään hänen täyttäessään 23 vuotta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Sosiaali- ja terveystalvelujen ja pelastustalvelujen järjestämisvastuun siirron myötä vastuu lastensuojelun järjestämisestä siirtyi kunnilta hyvinvointialueille. Tämä koskee myös vastuuta itsenäistymisvarojen kerryttämiseen liittyen.

On käynyt ilmi, että itsenäistymisvaroja ei ole kaikilta osin kerrytetty riittävästi eikä niitä näin ollen ole myöskään maksettu niille henkilöille, joiden jälkihuolto on päättynyt.

Voimaanpanolain (Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta 616/2021) 25 §:n 3 momentin mukaan, jos kunta on toiminut ennen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirtoa joko voimassa olevan lainsäädännön tai kuntaa sitovan sopimuksen vastaisesti, kunta vastaa tästä aiheutuvista seuraamuksista.

Perustuslain 118 §:n 3 momentin mukaan jokaisella, joka on kärsinyt oikeudenloukkauksen tai vahinkoa virkamiehen tai muun julkista tehtävää hoitavan henkilön lainvastaisen toimenpiteen tai laiminlyönnin vuoksi, on oikeus vaatia tämän tuomitsemista rangaistukseen sekä vahingonkorvausta julkisyhteisöltä taikka virkamieheltä tai muulta julkista tehtävää hoitavalta sen mukaan kuin lailla säädetään.

Vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:n mukaan julkisyhteisö on velvollinen korvaamaan julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutuneen vahingon.

Varhan ja kuntajohtajien välisissä kokouksissa (8.5., 18.6., 8.10. ja 6.11.2025) on käsitelty kunnan järjestämisvastuun aikaisia kerryttämättömiä itsenäistymisvaroja ja sopimusten laatimista tähän liittyen. Kokouksessa 6.11. on päätetty, että asiassa sovelletaan viranomaisen itseoikaisumenettelyä (selvitetään kaikkien jälkihuollossa ja huostaanotettuna 1.1.2023 olleiden lasten ja nuorten itsenäistymisvarojen kerryttämisen tilanne ja korjataan mahdollisesti kerryttämättä jääneet itsenäistymisvarat ilman erillisiä vaatimuksia asiakkailta).

Sopimus kerryttämättömiin itsenäistymisvaroihin liittyvien kustannusten korvaamisesta ja menettelytavoista

Neuvoteltu sopimus koskee tilanteita, joissa vastuu itsenäistymisvarojen kerryttämisestä on ollut sekä Raision kaupungilla (31.12.2022 saakka) että Varsinais-Suomen hyvinvointialueella (1.1.2023 lähtien). Tilanteet, joissa itsenäistymisvarojen kerryttämistä on ollut yksin Raision kaupungilla, jäävät sopimuksen ulkopuolelle.

Varhan ja kuntajohtajien välisessä kokouksessa sovitun mukaisesti selvitetään kaikkien jälkihuollossa ja huostaanotettuna 1.1.2023 olleiden lasten ja nuorten itsenäistymisvarojen kerryttämisen tilanne ja korvataan mahdollisesti kerryttämättä jääneet itsenäistymisvarat ilman erillisiä vaatimuksia asiakkailta.

Tilanteissa, joissa sijaishuollon tai jälkihuollon asiakkuus on ollut voimassa järjestämisvastuun siirtyessä Varhalle, Varha selvittää kertymättömien itsenäistymisvarojen määrän, josta kummatkin Varha ja kaupunki vastaavat järjestämisvastuunsa alaiselta ajalta. Varhan yhteyshenkilö ilmoittaa kaupungille sen euromäärän, josta kaupunki vastaa. Kaupungin yhteyshenkilö ilmoittaa viimeistään 30 päivän kuluessa euromäärän hyväksymisestä Varhan yhteyshenkilölle. Tämän jälkeen Varha tekee asiassa päätöksen itsenäistymisvaroista, mikäli asiakkaan sijais- tai jälkihuolto on päätöksentekohetkellä voimassa, tai vahingonkorvauksesta, mikäli henkilön sijais- tai jälkihuollon asiakkuus on jo päättynyt. Varha suorittaa maksun henkilölle, jonka itsenäistymisvaroja asia koskee ja samassa yhteydessä laskuttaa kaupunkia hyväksytyn euromäärän mukaisesti.

Varhan ja kuntajohtajien välisessä kokouksessa 6.11.25 sovittiin, että Varha palkkaa tässä sopimuksessa kuvattua tehtävää hoitamaan henkilön (1 htv), jonka palkkakulut työnantajan sivukuluineen jaetaan Varhan ja kuntien kesken siten, että Varha maksaa kustannuksista puolet ja kunnat vastaavat omasta osuudestaan asukaslukunsa mukaisessa suhteessa. Kustannusjakoa koskeva taulukko on sopimuksen liitteenä. Varha laskuttaa palkatusta työntekijästä aiheutuvat kulut kunnilta kerran vuodessa toteutuneen mukaisesti.

Menettely tilanteissa, joissa kerryttämistä on ollut yksin Raision kaupungilla

Esityksen mukaan kaupunki selvittää oma-aloitteisesti myös kaikkien sellaisten henkilöiden, joiden jälkihuolto on päättynyt viimeistään 31.12.2022, itsenäistymisvarojen kerryttämisen tilanteen ja korvaa mahdollisesti kerryttämättä ja maksamatta jääneet itsenäistymisvarat ilman erillisiä vaatimuksia asiakkailta.

Itsenäistymisvarojen kerryttämisen tilanteen selvittäminen vaatii yhteistyötä Varhan kanssa, jolle sosiaali- ja terveydenhuollon rekisterit ovat siirtyneet. Ehdotuksen mukaan mahdollisesta tarkemmasta selvittämisen menettelystä ja Varhalle tästä selvittelytyöstä suoritettavasta mahdollisesta korvauksesta päättäisi kaupunginjohtaja.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Eero Vainio

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää, että Raision kaupunki solmii liitteen mukaisen sopimuksen Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa kerryttämättömiin itsenäistymisvaroihin liittyvien kustannusten korvaamisesta ja menettelytavoista. Sopimus tulee voimaan, kun se on allekirjoitettu molempien sopijapuolten kesken.

Lisäksi kaupunginhallitus päättää, että kaupunki selvittää oma-aloitteisesti myös kaikkien sellaisten henkilöiden, joiden jälkihuolto on päättynyt viimeistään 31.12.2022, itsenäistymisvarojen kerryttämisen tilanteen ja korvaa mahdollisesti kerryttämättä ja maksamatta jääneet itsenäistymisvarat ilman erillisiä vaatimuksia asiakkailta. Mahdollisesta tarkemmasta selvittämisen menettelystä ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle tästä selvittelytyöstä suoritettavasta mahdollisesta korvauksesta päättää kaupunginjohtaja.

Pöytäkirja tämän asian osalta tarkastetaan heti.

Päätös